
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ГРУПАХ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ – ДОСВІД НУК

УДК 378.147:811.111

Міняйлова А. В.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

У статті проаналізовано досвід НУК з навчання іноземних студентів англійською мовою. Визначено низку основних навчально-методичних та психологічних проблем, що виникли у навчальному процесі групи китайських студентів, та окреслено ймовірні шляхи їх вирішення.

Ключові слова: англійська як мова навчання, система освіти, комунікативна мовленнєва компетенція, психологічна адаптація, національні психологічні особливості.

Розширення міжнародних зв'язків України та її інтеграція у світовий освітній простір у рамках Болонського процесу сьогодні є однією із стратегічних задач держави і передбачає залучення іноземних студентів до навчання у вищих навчальних закладах України з метою забезпечення високоякісної освіти та передачі майбутнім фахівцям досвіду вітчизняних науковців. Ця задача активно реалізується у Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв), в якому навчаються студенти з багатьох країн світу. Більшість з них проходять підготовчі курси російської або української мов та згодом навчаються у групах разом з українськими студентами. Проте, у 2011-2012 навчальному році університет розпочав нову програму підготовки бакалаврів “2+2” англійською мовою, участь у якій взяли студенти Міжнародного морського коледжу Чжецзян (КНР). Вони пройшли дворічне навчання на батьківщині та згідно договору “Про кооперацію в освіті” від 4.10.2010 між Національним університетом кораблебудування імені адмірала Макарова та Міжнародним морським коледжем Чжецзян були прийняті до навчання у НУК на 3 курс з мовою

навчання – англійською. Цей новий досвід є дуже значним кроком університету вперед на шляху інтеграції у світовий освітній простір.

Проте, разом з новими досягненнями виникають й нові проблеми. Тому, метою нашого дослідження є аналіз особливостей навчального процесу у групах китайських студентів.

І, перш за все, це пов'язано з відмінностями між системами освіти України і Китаю. Як зазначалося вище, студенти досліджуваної групи вже пройшли дворічне навчання у Міжнародному морському коледжі Чжецзян і здобули певну кваліфікацію, що відповідає українському рівню “молодший спеціаліст”. Навчання ж в Україні відразу на третьому курсі НУК, згідно навчального плану, передбачає велику концентрацію професійно-спрямованих дисциплін, розуміння яких вимагає від студентів глибинних знань з таких фундаментальних наук як вища математика, фізика тощо. Проте, виявилось, що рівень цих знань недостатній, оскільки їх цілеспрямоване формування й розвиток не передбачені навчальними планами підготовки фахівців у коледжах Китаю. Тому студенти й викладачі зазнали певних проблем у першому семестрі, намагаючись спільними зусиллями ліквідувати цю розбіжність. Враховуючи цей досвід перших студентів, професорсько-викладацький склад Міжнародного морського коледжу Чжецзян згодом прийняв рішення посилити підготовку подальших груп з зазначених дисциплін.

По-друге, система вищої освіти України побудована таким чином, що кожний випускник ВНЗ стає не тільки фахівцем у своїй вузькій спеціалізації, а й має широке уявлення про всю сферу своєї професійної діяльності, на відміну від китайської системи, де останнє не є обов'язковим. Так, наприклад, студент спеціальності СЕУ може мати досконалі знання за своїм фахом, але не мати уявлення про структуру корпусу корабля. Тому виникла проблема уніфікації здобутих раніше вузьких знань студентів-китайців та їх розширення до меж всього наукового напрямку.

Третя і не менш серйозна проблема, з якою зіткнулися китайські студенти – це, безумовно, навчання англійською мовою. Вона не є для них рідною і тому таке навчання набагато складніше. Тим більше, що рівень володіння

англійською мовою у більшості студентів досліджуваної групи досить середній (pre-intermediate, в окремих студентів – intermediate). Крім того, належність китайської та англійської мов до різних мовних груп стало причиною виникнення низки фонетичних проблем, які полягали в утрудненні сприйняття студентами англійської мови на слух. Ця ситуація ускладнена ще й специфікою вивчення англійської мови у Китаї. Якщо вивчення англійської мови для спеціальних цілей в Україні спрямоване, перш за все, на формування комунікативної мовленнєвої компетенції студентів, а саме знань, вмінь та навичок володіння іноземною мовою в усній та письмовій формі в соціально-побутовій, соціально-культурній та професійній сферах згідно із загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, то метою вивчення англійської мови у КНР є успішна здача тесту. В Китаї існує декількорівнева загальнодержавна система тестування учнів і студентів з англійської мови. За позитивний результат тестування на кожному рівні студент (учень) отримує сертифікат. Наявність певного сертифікату є запорукою для успішного вступу до університету (після школи або коледжу), отримання освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” або гідного працевлаштування. Однак, тестування проводиться лише з читання, письма і лише згодом – аудіювання (на більш високому рівні, до якого доходять не всі студенти). Проте, говоріння (найважливіший мовний компонент згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти та українською мовною концепцією) взагалі залишається поза межами тестування. Тому й рівень володіння цими мовленнєвими навичками у китайських студентів, як правило, не дуже високий.

Вирішенню цієї проблеми, на наш погляд, може сприяти використання у навчальному процесі якомога більшої кількості наочних матеріалів, а саме – схем, таблиць, діаграм, демонстрацій, презентацій, відеоматеріалів тощо. Виведення на екран проектора тез лекцій, основних термінів, визначень допоможе студентам краще опанувати навчальний матеріал, оскільки організоване таким чином навчання дозволить їм застосовувати більш розвинені мовленнєві навички – читання.

Говорячи про ефективність навчального процесу у групах китайських студентів, слід зазначити й про деякі його психологічні особливості, зумовлені специфікою китайського менталітету, стресовістю ситуації для студентів та їхньою психологічною адаптацією до нових умов проживання й навчання.

Проблеми адаптації іноземних студентів широко досліджуються у сучасній вітчизняній педагогічній літературі у зв'язку з розширенням міжнародних зв'язків України (В. Антонова, Л. Даренська, Д. Дорош, М. Ільченко, Г. Кайтукова, Т. Каткова, Т. Петриченко, І. Сорокіна ін.).

Своєрідність історичного, соціально-політичного, економічного й культурного розвитку Китаю дуже вплинуло на формування психології населення, до числа основних рис якої можна віднести: працьовитість, терплячість, витривалість, завзятість, наполегливість, холонокровність, витримку, спокій, самовідданість. Із цієї причини ніякий вид діяльності не ображає, не гнітить китайців і в кожному з них вони здатні домогтися високих результатів.

Спосіб мислення китайців можна назвати практичним. В них сформувалися й завжди дуже яскраво проявляються такі національно-психологічні якості, як тверда дисципліна, високий ступінь залежності індивіда від групи, специфічна згуртованість на основі чіткого розподілу ролей, високий ступінь довіри до думки групи, а також особливий характер співчуття й співпереживання, що проявляються в міжособистісних відносинах.

Отже, працездатність та дисциплінованість китайців, закладені, як вважають вчені, на генетичному рівні, можуть стати запорукою досягнення ними великих результатів у навчанні. Але, як свідчить практика, від'їжджаючи до інших країн, молоді люди часто виходять з "зони тиску" й, почувавшись вільно, перестають докладати належних зусиль у навчанні. Тому, на наш погляд, доцільно періодично посилювати мотивацію до навчання, нагадуючи про справжні цілі їхнього перебування в Україні, й налаштовувати таким чином на плідну працю.

Проте, не слід також забувати, що знаходячись у чужій країні, студенти перебувають у стані стресу, що також слід враховувати під час планування й

проведення занять у зазначеній групі. Часто безініціативність, “в’ялість” студентів не є показником їхнього ставлення до навчання, а лише проявом відсутності комфортного стану в умовах чужої культури. Проте, позитивним для їхньої психологічної адаптації фактором, безумовно, є те, що група прибула до навчання в Україну вже сформованою, отже студенти знають один одного, навчаються разом, що знижує рівень їхньої тривожності.

Отже, врахування зазначених проблем та орієнтація на окреслені ймовірні шляхи їх вирішення сприятимуть підвищенню ефективності навчального процесу у групах китайських студентів з мовою навчання – англійською.

Minyaylova A. V. Peculiarities of Educational Process in the Groups of Chinese Students – NUS’s experience

The NUS’s experience in foreign students study in English has been analyzed in the article. The main methodical and psychological problems which appeared in the educational process of the Chinese students group have been determined. Probable ways to solve them have been proposed.

Key words: *English as study language, educational system, communicative competence, psychological adaptation, national psychological peculiarities.*